

פרשת שבוע עפ"י השפת אמת

שנת ה'תשס"ג

פרשת תרומה

[תרל"א]

1

במדרש¹ ויקחו לי (שמות כה, ב) הדיא הוא דכתיב (משלי ד, א) כי לקח טוב כו' יש בו כסף כו' זהב כו' מן הסרטור נתודע מה לקח כו' מוכר נמכר עמו כו' כי התורה ניתנה לישראל כפי הכנת קבלתם. וזה ענין תורה שבעל פה כי הכל יש בתורה רק לכל אדם ניתן כפי רצונו באמת. וצריך לזה אמונה לידע ברור כי כל המדרגות וקדושת התורה גבוה מעל גבוה הכל תלוי ברצון והכנת האדם. כתיב (תהלים לו, א) בטח בה' ועשה טוב עיני בזהר הקדוש² שעיקר הבטחון הוא להיות מובטח בעבודת ה' יתברך. כי ה' יתברך יעזור. כי כן הוא. שכן ארץ ורעה אמונה (שם). פירוש כי מקודם צריך להיות האמונה להאמין כי חיות הכל מה' יתברך. וכפי ביור האמונה בלב האדם. כן נעשה באמת. ומתגלה חיות הפנימיות שבכל דבר. וזה רעה אמונה כי יש אמת ואמונה. ואמת הוא מה שנגלה ומפורש. בחינת אספקלריא דנהרא. ועל ידי

¹ ויקחו לי תרומה, הדיא כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעוברו, אל תעוברו את המקח שנתתי לכם. יש לך אדם שלוקח מקח יש בו זהב אין בו כסף, יש בו כסף אין בו זהב, אבל המקח שנתתי לכם יש בו כסף... יש בו זהב... יש אדם לוקח שדות אבל לא כרמים כרמים ולא שדות אבל המקח הזה יש בו שדות ויש בו כרמים... יש לך אדם לוקח מקח ובני אדם אינן יודעין מהו אבל משכר הסרטור נתודע מה לקח, כך התורה אין אדם יודע מה היא אלא משכר שלקח משה שנאמר ושמעה לא ידע כי קרן אור פניו דברו אחר, ויש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה שנאמר ויקחו לי תרומה, משל למלך שהיה לו בת יחידה בא אחר מן המלכים ונטלה בקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו אמר לו בתי שנתתי לך יחידת היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך אלא זו טובה עשה לי שכל מקום שאנה הולך קיטון אחר עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל נתתי לכם את התורה לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלה איני יכול בכל מקום שאתם הולכים בית אחר עשו לי שאדור בתוכו שנאמר ועשו לי מקדש² (שמו"ד לג, א).

2

10

30

4

5

6

3 אמונה זוכין להתגלות בחינת אמת. והוא מזון וסעד האמונה. וכתיב (שמות כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. פירוש מקדש על שם פרישה והבדלה. שה' יתברך קדוש ונבדל מהכל. ושכנתי הוא התגלות כבודו יתברך. כי על ידי מה שאדם יודע שבכל דבר ומעשה שעושה יש כח חיות מה' יתברך. וממילא יש בחינת קדוש. ועל ידי זה נתבטל כל רצון האדם לכה ה' יתברך שיש במעשה ההוא. ועל ידי זה זוכה להתגלות חיות ה' יתברך במעשה ההוא. וזה ושכנתי בתוכם כי הכל תלוי באדם אף להמשיך קדושתו יתברך. וזהו שכתוב במדרש¹ המוכר נמכר עמו. וכן שמעתי מאא"י מו"ר זצלה"ה על מה שכתוב (ירמיה יז, ז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. כי כפי בטחון האדם בו יתברך. כן יש לו מובטח באמת. וכן כתוב² במדה שאדם מודד מודדין לו. פירוש כי ודאי ה' יתברך הגלות שהשפע הולך על ידי מדרגות שפילים. ופירוש מדה הוא חיותו יתברך בתוך הטבע שהוא במדה. כי בעצמותו אין סוף. וכפי האמונה שנמדד לאדם שהכל מה' יתברך. כן מודדין לו בהתגלות כפי אמונתו כנ"ל. וכן נראה לי פירוש ה' רועי לא אחסר (תהלים כג, א). וכתב בקול שמחה⁴ בשם הרב מנעסכיו שלא יחסר לי בחינת לאמור ה' רועי. ובאמת הפירוש כי אם נשכח זה מאדם. נעשה באמת חסרון בהשגחת ה' יתברך שהוא על ידי הסתר כנ"ל. והבן כי נראה אמת. כן גם בשבת נקרא⁵ טעודתא דמהימנותא ופירש אא"י

⁴ הרב מנעסכיו זלה"ה י"ה רועי לא אחסר פירש, שהתפלל, שלא יחסר, בחינת. לאמור תמיד ה' רועי (קול שמחה ליקטנים ד"ה יבשם הרב).

והוא שמי שמכרו נמכר עמו אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה שנאמר ויקחו לי תרומה, משל למלך שהיה לו בת יחידה בא אחר מן המלכים ונטלה בקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו אמר לו בתי שנתתי לך יחידת היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך אלא זו טובה עשה לי שכל מקום שאנה הולך קיטון אחר עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל נתתי לכם את התורה לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלה איני יכול בכל מקום שאתם הולכים בית אחר עשו לי שאדור בתוכו שנאמר ועשו לי מקדש² (שמו"ד לג, א).

[תרל"ג]

ויקחו לי (שמות כה, ב) במדרש¹ לקח טוב נתתי לכם כו' (משלי ד, א). דקשה מה ויקחו. ויתנו הוה ליה למימר. אך כי אין יוכל אדם בשר ודם ליתן דבר מה לה' יתברך. רק הרצון ולקחת נפש האדם לנתינה זו. זה עיקר המכוון². והיינו דכתיב לקח טוב. שכל המצות ומעשים טובים. העיקר הרצון לעשותם. ועל ידי זה מתרומם המצוה עד ה' יתברך. כי ודאי ה' יתברך עשה להיות אלו המצות תלויין במעשה האדם. שיתעורר על ידי מעשה זו עד ה' יתברך ממש. אבל האדם צריך לידע כי הוא רחוק מהמצוה מאוד. ועל ידי ביטול עצמותו אל קדושת המצוה ולהתבונן בזכיה

¹⁶ ויתמצא כי מאה אדני"י כסף נעשו במשכן, כמו שכתוב וזמאת אדנים למאת הככר כבר לארץ ואלו מאה אדני שבמשכן הם בדמיון מאה בריכות שמתמלאות מן הבריכה הגדולה הנקרא אדני לפיכך חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום כדי להמשיך מכל אמת ואמת, ומפני שמאה ברכות באות בשם אדני מאלו הברכות, ואם חיסר ברכה אחת פוגם ונטיל מום¹⁷ (שערי אורה השער הראשון ד"ה ברכה).

[תמצא ימצאך]

5 מו"ר זצלה"ה⁶ שנותן סעד להאמונה. גם כן הפירוש כנ"ל. כי ימי עבודה בחול בחינת אמונה הנ"ל. וכפי העבודה כן בשבת מעין עולם הבא⁷ שנתגלה בחינת אמת. והוא סעד האמונה כנ"ל. ואא"י מו"ר זצלה"ה הגיד על חודש אדר על שם מה שכתוב במדרש⁸ עשה לי קיטון ואדור ביניכם. פירוש לידע שהכל ממנו יתברך. וזה נותן חיזוק לאדם. ואדר על שם חיזוק כמו שכתוב (שם צג, ד) אדיר במרום ה'. וכן אמר⁹ כי בגסות אין אני והוא יכולין לדור. והוא שכתוב במדרש¹⁰ ויקחו לי לקח טוב נתתי כו' (משלי ד, א). שידע האדם כי גם הלקיחה ורצון האדם הוא רק מאתו יתברך:

[תרל"ב]

6 אא"י מו"ר ז"ל הגיד על חודש אדר על שם המדרש הנ"ל¹¹ ואדור ביניכם. ורק בתנאי לידע כי הכל ממנו יתברך כמו שכתוב¹² בגסות אין אני והוא יכולין לדור כו'. ושם אדר א' ודל ורש. ועל ידי זה נדבק ביחידו של עולם כו'. כי הכלל בכל דבר יש נקודה חיות ממנו יתברך. כמו שכתוב¹³ אין לך דבר שאין לו מקום. והקב"ה נקרא מקומו של עולם. ואין עולמו מקומו¹⁴. וכפי מה שיודעין שאין מקום לשום דבר רק ממנו יתברך. כפי זה נתגלה הפנימיות כנ"ל. והוא מקומו של עולם. לפי מה שאין ההעלם והסתר מקום בפני עצמו. כמו שכתוב (שעיה ג, ט) אשכון את דכא כנ"ל:

[תמצא ימצאך]

10 זו. אשר על ידי מעשיו מגיע תקונין בכל העולמות עד ה' יתברך ממש. וצריך האדם למסור נפשו ומאודו בכל מצוה בכוונה הנ"ל. ועל ידי זה מתרומם המצוה יותר עד ה' יתברך. וזה שכתוב (שמות כה, א) ויקחו לי תרומה וכו'. ובכל דבר העיקר ההתחלה והרצון. ואחר כך ה' יתברך מסייע שיוכל האדם לעשות המצוה גם בפועל. וזהו שכתוב (תהלים ג, א) לאל גומר עלי. וזהו שכתוב¹⁰ נמכר עמו לסייע כפי רצון האדם כנ"ל: [במדרש¹] יש בו זהב אין בו כסף וכו' ואינו מובן כי יוכל אדם ליקח כסף וזהב ושדה וזכרם. אבל הפירוש כי בגוף הזהב אין כסף וכו' אבל מקח שנתתי לכם יש בו הכל בנקודה אחת. והוא להגיד לאדם שלא יתרחק על ידי שמבין שאין מעשיו מגיעים לה' יתברך. רק להאמין כי ה' יתברך ממלא כל עלמין³. וכל רצון אמת שיש בכל איש ישראל מגיע אלין ממש. ואא"י מו"ר ז"ל פירש אל תעוברו את המקח שנתתי לכם דייקא. לזכור האדם כי המקח מה' יתברך ושגם לקחת האדם לקיים המצוה גם כן רק מה' יתברך:

¹⁶ ויתמצא כי מאה אדני"י כסף נעשו במשכן, כמו שכתוב וזמאת אדנים למאת הככר כבר לארץ ואלו מאה אדני שבמשכן הם בדמיון מאה בריכות שמתמלאות מן הבריכה הגדולה הנקרא אדני לפיכך חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום כדי להמשיך מכל אמת ואמת, ומפני שמאה ברכות באות בשם אדני מאלו הברכות, ואם חיסר ברכה אחת פוגם ונטיל מום¹⁷ (שערי אורה השער הראשון ד"ה ברכה).

ה. קרינת התורה וסודותיה

[תרנ"ד]

במדרש¹ עלית למרום כו' (תהלים סח, יט). ע"ש שדורש ג' בחינות בתורה שבי לקיחה מתנה. ונראה שעל זה תקנו שלשה ברכות. לעסוק בדברי תורה הוא מה שיכולין למצוא על ידי יגיעה בתורה ונקראת לקיחה. ויש בחינת מתנה ועל זה מבקשין² והערב נא ומברכין המלמד תורה לעמו ישראל. במדת טובו וחסדו. ויש בחינת שבי הוא עיקר התורה הקדושה שנעלמה מעיני כל חי. ונתלבשה בתורה ערוכה שלפנינו. ועל זה מברכין³ אשר בחר בנו כו' ונתן לנו את תורתו דייקא. וזו התורה כביכול בשביה אצלינו כמו שכתוב במדרש משפטים⁴ כי ימכור כו' בתו לאמה (שמות כא, ז) בת יחידה היתה לי ומכרתיה לכם שאין אתם מוציאים אותה אלא חבושה בארון. פירוש כמו שכתוב (שמות לב, ט) חרות על הלוהות⁵ כמו שכתבתי בזה בפרשת יתרו ע"ש⁶. וכתב באור החיים פרשת עקב⁷ כי לוחות הראשונים לא היו צריכין ארון כי היו מחזיקים את עצמם בנס ע"ש. אך אחר החטא הוצרכה להתלבש בארון. ובג' ארונות⁸ שהוא רמז למיני צמצומים שיש לתורה עד שיכולין להנות מאורה. וסיום הפסוק (שם) לא תצא כצאת העבדים כי התורה שהוריד אותה הקב"ה בשבילנו בוודאי הסוף שתעלה כל העוסקים בה להוציאם מאפילה לאורה. כי היא ירידה שצורך עלייה. וכמו שכתוב⁹ ארון נושא את נושאי. וכמו שכתוב (תהלים סח, יט) אף סוררים לשכון כו' שיכולה התורה לרחם ולקרב כל נדחי בני ישראל.

1. דענין א' הקשר צדקה חסד

[תרמ"ד]

הרמז¹ בג' דברים² של נדבת המשכן ל"ג בקשות בתפלת שמונה עשרה. והם כל דברים הנצרכים לאדם וצריכים להעלותם לשורשם. ועל זה ניתקן התפלות שאין המכוון רק למלאות משאלות המתפלל רק שצריך להיות רצון האדם להעלות כל משאלותיו להיות נזכרים לפני ה' יתברך. ובוזה שמעלה כל הרצונות אליו. על ידי זה זוכין לדביקות עליון. וזהו שכתוב (שמות כה, ז) ויקחו לי תרומה פירוש על האדם עצמו להתעלות לדבוק בו יתברך. רק העצה על ידי אשר ידבנו לבו כנ"ל. שמעלה הרצונות שלו אליו יתברך. ועוד יותר במעשה ממש. וזאת התרומה זהב כסף כו' (שם א) על ידי כל זאת ושכנתי בתוכם (שם ח).

13 בחינות הנ"ל הם בחינת ג' אבות. מתנות באדם (שם) הם חסד לאברהם (מיכה ז, ב). ולקחת הוא בחינת יצחק. ובאמת נראה כי הם בחינות מצות עשה ומצות לא תעשה. וכח כבישת היצר שלא לעבור על לא תעשה הוא בחינת לקחת מה שאדם מניח הכלי עולם בשביל התורה. אבל מצות עשה הוא מתנה וחסד שרצה הקב"ה לזכות את בני ישראל. ושבית שבי הוא תתן אמת ליעקב (שם) ונקראת (מלאכי ב, ז) תורת אמת. לכן בעלמא דשיקרא התורה נקראת שבי שהיא מהופכת מכל סדר עולם הזה. והיא משיבת נפש להעלות אותנו משקר לאמת. ובמדרש¹⁴ אני ישנה ולבי כו' קול דודי דופק (שה"ש ה, ב). מרתיק עלי כו'. והענין הוא לומר שזה הרצון ונדיבות לה' יתברך נמצא בכל איש ישראל. רק שצריכין להוציאו מכח אל הפועל. וקול דודי הוא קול התורה שבכח העסק בתורה יכולין להוציא המטמוניות שבלב מכח לפועל. וזה לקח טוב נתתי לכם (משלי ה, ב) שהתורה היא מאירה לאדם למצוא ההארות הגנוזים בו כמו שכתוב (שם ה, כג) תורה אור. ושם תורה על המראה שיכול האדם להסתכל באור תורה. וכתוב (שה"ש ה, ט) מראהו כלבונן שכשוכה אדם לקצת התגלות בתורה כמו שכתוב (תהלים קט, יח) גל עיני ואביטה. אז לבו מתלבב ועושה פירות וזהו קול דודי דופק.

1. האמת הגולה - מצנה מצנה מצנה (לא תורה)

[תרנ"ה]

במדרש¹ ויקחו לי כו' (שמות כה, ז) תורה צוה לנו כו' (דברים לג, ז) תלמיד חכם הפורש מן התורה כו' אינו בוש כו' לירושת אבותי אני חוזר כו' אל תיקרי מורשה אלא מאורסה כו'. וכן עוד במדרש² עלית למרום כו' אף סוררים לשכון (תהלים סח, יט). דהנה מקודם כתיב (שמות לה, כח) ויהי שם כו' מ' יום כו' אחר כך נסמך³ פרשת נדבת המשכן כי בזכות התורה זכו למשכן גם אחר החטא דאינא⁴ עבירה מכבה מצוה ואינו מכבה תורה. כי המצות הם לתקן

16 (תרנ"ה המ"ך) בחינת נפש ברמ"ח ושס"ה⁵. כי בנפש יש פגם על ידי החטא. אבל התורה היא בחינת הרוח שזוכין על ידי התורה למלבוש שהוא למעלה מנפש ושם אין החטא פוגם. ולכן כתיב (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה שאין זה יכול להתקלקל. ולכן משיבת נפש (שם) שלעולם יכולין לתקן הנפש על ידי תשובה להתדבק ברוח שהוא למעלה מהנפש כנ"ל. והוא ציור פנימי של האדם. שזכו לזה⁶ בקבלת התורה. ומשה רבינו ע"ה זכה לזה הציור בשלימות כמו שכתוב (שמות כד, יב) עלה אלי ההרה כו' והיה שם. פירש בזוהר הקדוש⁷ שנעשה שם ממש כענין שכתוב⁸ קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל אחד לכן היה ארבעים יום שיעור יצירת הולד⁹ שקיבל צורה חדשה. ומשה רבינו ע"ה יצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו יצא. ויש לכל איש ישראל חלק בזה המלבוש מכחו של משה.

17 (תרנ"ה המ"ך) וזהו שכתוב¹ "צוה" לנו "משה ראשי תיבות צל"ם. אך שצריכין לתקן עצמו לזכות להתנדב בזה המלבוש בכח התורה. וזהו שכתוב (שה"ש א, ה) שחורה אני ונאווה וזהו שחזורין להתלבש בלבוש רוח טהרה כנ"ל. ולכן איתא¹⁰ ונאווה אני בשבת כי בשבת מחזיר משה רבינו ע"ה לבני ישראל הכתרים¹¹. וזהו שכתוב במדרש¹² משכר הסרטור נתודע שכר התורה. דכתיב¹³ ומשה לא ידע כי קרן אור כו'. הוא זה החלוקא דרבנן¹⁴ שנשתנה פניו של משה בהר. והוריש מזה לכל בני ישראל. לכן כתיב (שם כה, ט) ככל אשר אני מראה אותך כו' וכן תעשו. שיכולין כל בני ישראל לאחוז בזה הציור. ולכן כתיב (משלי לא, כא) לא תירא כו' משלג. מדינה של גיהנם ומסטרא אחרא. כי כל ביתה לבוש שנים (שם). דרשו חז"ל¹⁵ שנים. שהוא ב' המלבושים שיש לאיש ישראל מלבוש שני עליון שאין החטא פוגם בו. לכן אף על פי שנעשין כאהלי קדר יכולין להתכבס להיות כיריעות שלמה¹⁶ כפירוש רש"י שם¹⁷:

1 "ויקחו לי תרומה" תורה צוה לנו משה... תורה צוה לנו משה מורשה וגו' אל תקרי מורשה אלא ירושה ירושה היא לישראל לעולם, משל לבן מלכים שנשבה כשהוא קטן למדינת הים אפילו לאחר כמה שנים אינו בוש מפני שהוא אומר לירושת אבותי אני חוזר, כך ת"ח שהוא פורש מן התורה ורקן והתעסק בדברים אחרים אפילו לאחר כמה שנים הוא מבקש לחזור אינו בוש מפני שאומר לירושת אבותי אני חוזר, ד"א מורשה אל תודי קרא מורשה אלא מאורסה מה חתן. זה כל זמן שלא נשא ארוסתו הוא זהו פראדורין לבית חמיו, משנשאה הרי אביה בא אצלה, כך עד שלא נענה תורה לישראל ז'משה עלה אל האלקים, משנתנה תורה אמר הקדוש ברוך הוא למשה ז'עשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמר"ר לג, ז) ספרי ואת הברכה, (שמה).